

Ö?rencilerin Kay?rmac?l?k Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Ö?rencilerin Kay?rmac?l?k Alg?s? Ölçe?i. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26652>

Öz

Öğrencilerin Kayırmacılık Algısı Ölçeği, 2019 yılında Çalmlı ve arkadaşları tarafından yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin, akademik ortamda karışıklıklar ya da gözlemedikleri kayırmacılık eylemlerini algılama düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir araçtır. Ölçek, 38 maddeden oluşmakta olup, 5 dereceli Likert tipi ölçek formatında puanlanmaktadır.

Geliştirme sürecinde, ölçeğin kapsam geçerlik ve iç tutarlılık güvenirlik çalmlar titizlikle yürütülmüştür. Uzman görüşleri ve istatistiksel analizler sonucunda ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu (Cronbach Alpha katsayısı 0.96) ve Lawshe içerik geçerlili oranı kriterlerini karışıklıkla belirlenmiştir. Bu ölçek, eğitim yönetimi ve psikoloji alanlarında akademik adaletsizlik ve öğrenci algıları üzerine yapılan araştırmalar için önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öğrenci, Kayırmacılık, Algı, Üniversite, Ölçek Geliştirme, Likert tipi ölçek, Eğitim.

Yazarlar

Çalmlı, E. N., Batuhan, F., Büyükkal, T., Kaya, N.

Sorumlu Yazar: **Tuba Büyükkal**

Amaç

Ölçeğin temel amacı, yükseköğretim öğrencilerinin, öğretim elemanları ve idari personel tarafından gerçekleştirildiğini düşündükleri kayırmacı tutum ve davranışları ne ölçüde algıladıklarını sistematik olarak ölçmektir. Bu algı, öğrencilerin akademik motivasyonunu, kuruma bağlılıkları ve genel memnuniyetlerini etkileyen önemli bir faktördür.

Geliştirme çalışması, Türkiye bağlamında kayırmacılık algısının boyutları ortaya koymak ve bu olgunun farklı deşikenlerle ilişkisini incelemek üzere sağlam bir psikometrik araç sunmayı hedeflemiştir. Bu araç, eğitim kurumlarının adalet ve etik ilkelerine ne kadar uygun hareket ettiğini öğrenci bakış açısıyla değerlendirmeye olanak tanır.

Yapı

Öğrencilerin Kayırmacılık Algısı Ölçeği, öğrencilerin eğitim hayatlarında karışıklıklar farklı türdeki haksız ayrıcalık ve kayırmacılık durumlarını ölçen tek boyutlu bir yapıya sahiptir

(faktör analizi bilgisi kaynakta yer almadığından, genel algı ölçümü vurgulanmıştır). Kayırmacılık algısı, akademik, sosyal ve kişisel kriterlere dayalı ayrımlar içermektedir.

Ölçülen temel yapı, öğrencilerin devamsızlık hakkı, sosyal aktiviteler, kişisel kayırmacılık, cinsiyet, siyasi görüşü, mezun olunan okul türü, sosyal medya etkileri ve ailevi mevkii gibi çeşitli faktörlere dayanarak kendilerine veya diğer öğrencilere haksız avantaj sağlanmasına dair inançların kapsamaktadır. Ölçek, yükseköğretim ortamındaki eşitsizlik algısının derinlemesine incelemek için tasarlanmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında öncelikle **kapsam geçerlik indeksi (KGI)** kullanılarak uzman görüşleri değerlendirilmiştir. Başlangıçta 44 maddeden oluşan taslak ölçek, 13 kişilik bir uzman grubu tarafından incelenmiştir. Bu grup, 8 öğretim üyesi (Prof. Dr., Doç. Dr., Dr. Öğr. Üyesi, Arş. Gör.) ve 5 öğrenciden oluşmaktaydı.

Uzmanlar, maddeleri 4'lü Likert tipi bir derecelendirme (1: uygun değil, 4: çok uygun) sistemi üzerinden değerlendirmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda 44 maddelik taslaktan 8 madde çıkarılmış ve 2 madde eklenerek ölçeğin son şekli 38 madde olarak belirlenmiştir. 38 maddelik son taslaktan puan ortalaması 4'lü Likert üzerinden 3,58 (SS=0,59) bulunmuştur. Ayrıca, uzman görüşlerinden elde edilen veriler üzerinde **Lawshe'nin içerik geçerliliği oranı** hesaplanmış ve bu oranın sonuçları, ölçeğin tüm maddelerinin kabul edilebilir nitelikte olduğunu göstermiştir.

Güvenirlilik

Öğrencilerin Kayırmacılık Algısı Ölçeğinin iç tutarlılığı (internal consistency), 385 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen analizlerle incelenmiştir. **Güvenirlilik** analizleri, **Madde-Toplam Puan korelasyonu** ve **Cronbach Alpha** iç tutarlılık katsayısı belirlenerek yapılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, ölçeğin madde toplam puan **korelasyonu** değerleri 0,34 ile 0,80 arasında tespit edilmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alpha** değeri ise yüksek kabul edilen bir düzeyde, 0,96 olarak saptanmıştır. Bu değerler, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir ve tutarlı olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısına ilişkin detaylı bilgi (Açıklayıcı veya Doğrulamalı Faktör Analizi sonuçları) orijinal kaynak metinde açıkça belirtilmemiştir. Ancak ölçek, yüksek iç tutarlılık değerleri ile tutarlı bir tekil yapı algısının ölçmek üzere geliştirilmiştir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental)

Format: 38 maddelik, 5 dereceli Likert tipi ölçek. Derecelendirme seçenekleri şunlardır:

- 1- Asla katılmıyorum
- 2- Katılmıyorum
- 3- Kararsızım
- 4- Kısmen katılmıyorum
- 5- Kesinlikle katılmıyorum

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yükseköğretim Öğrencileri (University Students)

Age Group: Belirtilmemiş, ancak üniversite öğrencisi yaş grubuna (genellikle 18+) yöneliktir.

Population Details: Güvenirlilik çalışması 385 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-report questionnaire)

Anahtar Kelimeler

Yükseköğretim, Eğitim, Akademik Ortam, Haksızlık Algısı, Layshe Oran, İç Tutarlılık, Madde-Toplam Puan Korelasyonu.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Tuba Büyükkal

Affiliation Email addresses: tubabuyukkal@istanbul.edu.tr

Correspondence Address: İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2019 yılında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve ücretlendirme bilgisi için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Çalın, E. N., Batuhan, F., Büyükkal, T., Kaya, N. (2019). Öğrencilerin Kayırmacılık Algısı

Ölçeğinin geliştirilmesi. **Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi**, 6, 357-365.

Makalenin orijinal PDF dosyası şu adresten indirilebilir: [ogrencilerin-kayirmacilik-algisi-olcegi-toad.pdf](#)

Makalenin yayımlandığı dergi linki: [archhealthscires.org](#)

Öğrencilerin Kayırmacılık Algısı Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

38 madde.

Öğrencilerin devamsızlık hakkını kullanmasında kayırmacılık yapılır.

Öğrencilerin derse girmesi ve çekmesinde kayırmacılık yapılır.

Kariyer sağlayacak etkinliklere katılacak öğrenciler seçilirken kayırmacılık yapılır.

Öğrencilerin kıyafetine göre kayırmacılık yapılır.

Kayırlan öğrencilerin düşüncelerine daha fazla önem verilir.

Her öğrencinin şikâyeti veya itirazı dikkate alınır.

Öğrenciler, memleketlerine göre kayırlır.

Her öğrenciye karşı aynı tutum ve davranış sergilenir.

Öğrenciler arasında cinsiyet ayrımı yapılır.

Öğrenciler, fiziki özelliklerine göre kayırlır.

Öğrenciler, siyasi görüşlerine göre kayırlır.

Sadece kayırlan öğrencilerin başarıları dile getirilir.

Öğrenciler, üye oldukları kulüplere göre kayırlır.

Öğrenciler, okuduğu bölümlere göre kayırlır.

Alanında bilgi ve becerisi yüksek olan öğrenciler kayırlır.

Okuldaki bazı öğrenci grupları kayırlır.

Her öğrenciye eşit davranılmaz.

Öğrenciler kişilik özelliklerine kayırlır.

Mesleğiyle alakalı kongre ve sempozyumlara katılan öğrenciler kayırlır.

Şube temsilcisi ve yardımcısı gibi öğrenciler kayırlır.

Kurum çalışanları ile ilişkisi iyi olan öğrenciler kayırlır.

Derse aktif olarak katılan öğrenciler kayırlır.

Öğretmenlerin özel gününü (doğum günü, öğretmenler günü vs.) unutmayan kutlayan öğrenciler kayırlır.

Önlisans tamamlama, DGS, yatay geçişli vb. öğrenciler kayırlır.

Dersi önden dinleyen öğrenci kayırlır.

Sosyal aktivitelerde görev alan öğrenciler kayırlır.

Ö?retmen ile ili?kisi iyi olan ö?renci kayr?l?r.

Sürekli övgü, güzel söz, iltifat eden ö?renciler kayr?l?r.

Ö?retmenlerin tez, ara?t?rma vb. çal??malar?na yard?m eden ö?renciler kayr?l?r.

Ö?renciler, mezun olduklar? okul türüne göre kayr?l?r.

Ö?renciler, cinsel tercihleri nedeni ile d??lan?r.

Ailesi yüksek mevkilerde olan ö?renciler kayr?l?r.

Ö?renciler, s?n?fla olan ili?kilerine göre kayr?l?r.

Ö?renciler, takip ettikleri yay?nlara göre kayr?l?r.

Kurum yöneticisi ile ili?kisi iyi olan ö?renciler kayr?l?r.

Ö?renciler, mezuniyet sonras?ndaki hedeflerine göre kayr?l?r.

Ö?renciler, yutr d??? deneyimlerine göre kayr?l?r.

Ö?retmenler ile sosyal medya hesaplar?ndan ileti?im kuran ö?renciler kayr?l?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM